

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-16-02/2012
P/12/068

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/068 – Przygotowanie gmin i szkół do objęcia dzieci sześciolletnich obowiązkiem szkolnym.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne: 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012 oraz 2012/2013 do czasu zakończenia kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Stanisław Łuczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83348 z dnia 29 października 2012 r. [dowód: akta kontroli str. 1 – 2]
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Staszica w Kielcach, ul. Staffa 7, 25-410 Kielce (dalej: Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Leśniok, Dyrektor Szkoły. [dowód: akta kontroli str. 3]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- zapewnienie niezagrażających życiu lub zdrowiu warunków lokalowych w salach lekcyjnych, holach, klatkach schodowych, szatni oraz wyposażenia technicznego (oświetlenie dzienne, elektryczne, stoliki, krzeselka, pomoce dydaktyczne) do kształcenia uczniów sześciolletnich w klasach pierwszych zgodnie z podstawą programową;
- zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczniom sześciolletnim na terenie szkoły i w jej otoczeniu oraz opieki medycznej (m.in. poprzez stworzenie możliwości korzystania z sanitariatów usytuowanych na każdej kondygnacji szkoły z dostępem do ciepłej i zimnej wody bieżącej oraz środków higieny osobistej, wykonywanie porad i usług ambulatoryjnych w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej usytuowanym w budynku szkoły, utworzenie świetlicy szkolnej z możliwością korzystania przez uczniów z obiadów);
- zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb sześciolatków.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- niewydawaniu przez dyrektora Szkoły w latach szkolnych 2010/2011 – 2012/2013 decyzji administracyjnych wyrażających formalną zgodę na przyjęcie 25 uczniów sześciolletnich do klasy pierwszej w ww. latach szkolnych;
- niedostosowaniu wysokości położenia płyty roboczej stolików i siedziska taboretów znajdujących się w „małej” świetlicy szkolnej do wymagań Polskiej Normy PN 1729-1, pomimo uczęszczania do świetlicy w roku szkolnym 2012/2013 trzech uczniów 6-letnich;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

- niezapewnieniu w salach lekcyjnych, pracowni komputerowej, świetlicy szkolnej, „małej” sali gimnastycznej oraz sali do ćwiczeń korekcyjnych, odpowiednich osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania ochraniających od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie przez szkołę warunków lokalowych i organizacyjnych oraz wyposażenia technicznego do kształcenia uczniów sześciolatków w klasach pierwszych zgodnie z podstawą programową

Opis stanu
faktycznego

- 1.1 W latach szkolnych objętych kontrolą tylko w roku szkolnym 2009/2010 do klas pierwszych Szkoły nie uczęszczały dzieci 6-letnie. Natomiast w roku szkolnym 2010/2011 do trzech oddziałów klas pierwszych uczęszczało dwóch sześciolatków na ogółem 72 uczniów (2,8%). W kolejnym roku szkolnym (2011/2012) na 87 uczniów w czterech oddziałach klas pierwszych było 14 uczniów sześciolatków (16,1%). W bieżącym roku szkolnym (2012/2013) do trzech oddziałów klas pierwszych uczęszcza 74 uczniów, w tym dziewięciu sześciolatków (12,2%). W poszczególnych oddziałach klas pierwszych liczba uczniów 6-letnich kształtowała się następująco:
- w roku szkolnym 2010/2011 – po jednej osobie w dwóch oddziałach,
 - w roku szkolnym 2011/2012 – 3, 4, 2, 5 osób w każdym oddziale,
 - w roku szkolnym 2012/2013 – 2, 3, 4 osoby w każdym oddziale.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły nie wydawał decyzji administracyjnych wyrażających zgodę na przyjęcie dzieci 6-letnich do klasy pierwszej.

W badanych latach szkolnych nie wystąpiły przypadki składania wniosków przez rodziców uczniów w sprawie rezygnacji z uczęszczania dzieci 6-letnich do klasy pierwszej. [Dowód: akta kontroli str. 17]

- 1.2 Badanie dokumentacji 10 uczniów, którzy uczęszczali do klasy pierwszej w roku szkolnym 2010/2011 i 2011/2012 wykazało, że zgodnie z wymogiem art. 12 ust. 2 ustawy z 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw² do klasy pierwszej przyjęte zostały dzieci 6-letnie, które w danym roku kalendarzowym (2010 lub 2011) ukończyły 6 lat, a dziecko było objęte wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym poprzedzającym rok szkolny, w którym miało rozpocząć naukę w szkole podstawowej. [Dowód: akta kontroli str. 61, 62]
- 1.3 W wyniku oględzin trzech sal lekcyjnych, do których uczęszczają uczniowie klas pierwszych, w tym 6-letni ustalono, że stosownie do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej (MEN) z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół³, sale lekcyjne są wyposażone w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć, w tym m.in. tablice, stoliki, krzeselka, liczniki, plansze demonstracyjne, sprzęt radiofoniczny, gry i zabawki dydaktyczne (logiko, puzzle), kąci tematyczne o charakterze przyrodniczym oraz segmenty meblowe z rzeczami uczniów do prac techniczno-plastycznych. Uczniom zapewniono również możliwość pozostawienia w klasie podręczników i przyborów. [Dowód: akta kontroli str. 74 – 76]

² Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 458 ze zm.

³ Dz. U. z 2012 r., poz. 977.

- 1.4 Wysokość położenia siedziska krzesełek i płyty roboczej stolików znajdujących się w salach lekcyjnych klas pierwszych dostosowana została do wzrostu dzieci zgodnie z zasadami ergonomii.
Wyjątek stanowią taborety i stoliki znajdujące się w „małej” świetlicy szkolnej, niespełniające wymagań Polskiej Normy PN 1729-1 w zakresie wysokości położenia płyty roboczej stolików i siedziska taboretów. [Dowód: akta kontroli str. 74 – 77]
- 1.5 Na podstawie faktur z dnia: 20 października 2010 r. i 31 marca 2011 r. dotyczących zakupu przez Szkołę 45 sztuk dwuosobowych stolików „ALAN” oraz 80 sztuk krzesełek „GAWEŁ” (za łączną kwotę 12.519,88 zł) do sal lekcyjnych (nr 9, 10, 22), tj. dla uczniów klas I – III, stwierdzono, że zakupione wyposażenie posiada certyfikaty zgodności. Szkoła posiada również atesty na zakupione w latach 2007-2009 meble „APLI” do sal lekcyjnych dla uczniów klas I – III oraz certyfikaty zgodności na zakupione w dniu 25 września 2012 r. stoły sześciokątne („SB PRIMA”) i krzeselka dla potrzeb „dużej” świetlicy szkolnej. [Dowód: akta kontroli str. 141 – 148, 165 – 168]
- 1.6 Stosownie do pkt 14 zalecanych warunków i sposobów realizacji w edukacji wczesnoszkolnej określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, w okresie wrzesień – październik 2012 r., zajęcia ruchowe z uczniami klas pierwszych zrealizowane zostały w sali gimnastycznej w łącznym wymiarze 41 godzin lekcyjnych (w tym 11 godzin z uczniami klasy Ia, 16 z uczniami klasy Ib i 14 godzin z uczniami klasy Ic). Natomiast zajęcia ruchowe na boisku szkolnym zrealizowane zostały w łącznym wymiarze 27 godzin lekcyjnych (w tym 12 godzin z uczniami klasy Ia, sześciu godzin z uczniami klasy Ib oraz dziewięciu godzin z uczniami klasy Ic). Wyboru miejsca prowadzenia zajęć ruchowych dokonywał nauczyciel wychowawca klasy I w zależności od warunków atmosferycznych oraz planowanego tematu zajęć w danym dniu. [Dowód: akta kontroli str. 65]
- 1.7 W latach szkolnych objętych kontrolą nie występowały przypadki łączenia klas pierwszych np. z klasą drugą. W związku z powyższym nie zachodziła potrzeba indywidualizowania nauczania w klasach łączonych np. ze względu na potrzeby adaptacyjne sześciolletnich uczniów klas pierwszych. [Dowód: akta kontroli str. 69]
- 1.8 W toku kontroli dokonano sprawdzenia treści jednego programu realizowanego w klasie Ic w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 i który jest nadal realizowany w roku szkolnym 2012/2013, tj. „Program edukacji wczesnoszkolnej”. W swojej treści „Program” zawiera m.in.: cele edukacji wczesnoszkolnej, sylwetkę dziecka rozpoczynającego naukę w klasie pierwszej, strategię osiągania celów kształcenia, przewidywane osiągnięcia uczniów.
Każda konkretna edukacja opracowana została w układzie zawierającym podział na dwie części, tj. jedną opisującą umiejętności ucznia kończącego klasę pierwszą oraz drugą wskazującą wyznacznik, czyli podstawę programową.
W wyniku sprawdzenia niektórych wybranych treści dotyczących „edukacji polonistycznej” i „edukacji matematycznej” ujętych w „rozkładzie materiału”, z podstawą programową określoną w ww. rozporządzeniu MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół stwierdzono, że treści zawarte w „rozkładzie materiału”, zgodne są z podstawą programową podaną w przedmiotowym rozporządzeniu. [Dowód: akta kontroli str. 68]
- 1.9 W latach 2009 – 2012 (do 9 listopada 2012 r.) organ prowadzący nie przekazywał szkole zaleceń w zakresie spraw finansowych lub administracyjnych –

w ramach sprawowanego nad szkołą nadzoru na podstawie art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.⁴ [Dowód: akta kontroli str. 69]

1.10 W latach szkolnych 2010/2011 – 2011/2012 i w roku szkolnym 2012/2013 dla uczniów klas pierwszych z trudnościami w nauce, w tym również dla 6-letnich organizowane były różnego rodzaju zajęcia - logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, wyrównywania szans edukacyjnych (w zakresie edukacji polonistycznej i matematycznej), a także zajęcia z dziećmi ze specyficznymi trudnościami w nauce czytania i pisanie. I tak np. w roku szkolnym 2011/2012:

- na ogółem 18 uczniów klas pierwszych uczestniczących w zajęciach logopedycznych, sześciu z nich to uczniowie 6-letni (33%). Liczba dzieci sześciolletnich uczestniczących w ww. zajęciach stanowiła 42,9% ogólnej liczby sześciolatków uczęszczających do klas pierwszych;
- na ogółem 19 uczniów klas pierwszych uczestniczących w zajęciach terapii pedagogicznej, czterech z nich to uczniowie 6-letni (21%). Liczba dzieci sześciolletnich uczestniczących w ww. zajęciach stanowiła 28,6% ogólnej liczby sześciolatków uczęszczających do klas pierwszych;

W roku szkolnym 2012/2013:

- na ogółem 28 uczniów klas pierwszych uczestniczących w zajęciach dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych (w edukacji polonistycznej i matematycznej), sześciu z nich to uczniowie sześciolletni (21,4%). Liczba dzieci sześciolletnich uczestniczących w ww. zajęciach stanowiła 66,7% ogólnej liczby sześciolatków uczęszczających do klas pierwszych;
- na ogółem dziewięciu uczniów klas pierwszych uczestniczących w zajęciach logopedycznych, jeden z nich był uczniem sześciolletnim (11%).

[Dowód: akta kontroli str. 66, 67]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, Dyrektor Szkoły nie wydawał decyzji administracyjnych wyrażających zgodę na przyjęcie dzieci 6-letnich do klasy pierwszej (czyli objęcie ich obowiązkiem szkolnym), pomimo że do szkoły uczęszczało w ww. latach 25 uczniów 6-letnich.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że jego zdaniem z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie oświaty nie wynika obowiązek przyjmowania dzieci 6-letnich do szkoły z zastosowaniem decyzji administracyjnej. Decyzje administracyjne zgodnie z art. 20 ust. 1 stosuje on w przypadku nierealizowania obowiązku szkolnego. W latach 2006 – 2009 wydał cztery decyzje administracyjne zobowiązujące rodziców do regularnego posyłania dziecka do szkoły. Wydane decyzje (dotyczące uczniów klas II – V) pozytywnie wpłynęły na realizację obowiązku szkolnego i nie było potrzeby wszczynania dalszego postępowania egzekucyjnego. [Dowód: akta kontroli str. 72]

Zdaniem NIK, z przepisów art. 20 ust. 1 i art. 31 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o systemie oświaty wynika, że obowiązek szkolny ma charakter administracyjnoprawny, a jego niespełnianie podlega egzekucji administracyjnej. Konsekwencją tego, w celu rozstrzygnięcia wniosku rodziców o wcześniejsze objęcie obowiązkiem szkolnym dziecka w wieku sześciu lat, powinna być wydana przez dyrektora Szkoły decyzja w tej sprawie na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵. Tylko taka forma rozstrzygnięcia, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, dawałaby rodzicom możliwość skorzystania z prawa do rezygnacji z wcześniejszego posyłania

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, ze zm.

dziecka sześciolatniego do szkoły na rzecz objęcia obowiązkiem wychowania przedszkolnego.

2. Taborety i stoliki znajdujące się w „małej” świetlicy szkolnej, nie spełniają wymagań Polskiej Normy PN 1729-1 w zakresie dotyczącym wysokości położenia płyty roboczej stolików i siedziska taboretów. Wysokość położenia tych elementów jest o 9 cm wyższa, od wysokości ustalonej PN 1729-1. Dla dzieci o wzroście w granicach od 1,19 m do 1,42 m, wysokość położenia siedziska (ustalona przez ww. PN) powinna wynosić 35 cm, a wynosiła 44 cm, wysokość płyty roboczej stolika powinna wynosić 59 cm, a wynosiła 68 cm. W roku szkolnym 2012/2013 ze świetlicy korzystało 51 uczniów klas pierwszych, w tym trzech 6-letnich. [Dowód: akta kontroli str. 38, 74-77, 172]

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w „małej” sali świetlicowej, w przypadku dłuższych zajęć wymagających korzystania ze stolików i krzeseł, dostosowuje się indywidualnie ich wysokość do dzieci zamieniając meble między salami świetlicowymi, ponieważ „duża” świetlica jest wyposażona w meble ergonomiczne odpowiednie dla 6-latków. „Mała” sala świetlicowa jest zaplanowana do pełnego dostosowania pod względem ergonomicznym do potrzeb uczniów 6-letnich do września 2014 r., tj. do dnia obowiązkowego podjęcia nauki szkolnej przez 6-latki. [Dowód: akta kontroli str. 170]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W wyniku oględzin trzech sal lekcyjnych, do których uczęszczają uczniowie klas pierwszych, w tym 6-letni ustalono, że sale te posiadają tylko część edukacyjną, bez rekreacyjnej. Sale lekcyjne nie są wyposażone w komputery z dostępem do Internetu (poza pracownią komputerową) oraz w sprzęt audiowizualny.

Wyposażenie sali lekcyjnej w część edukacyjną i rekreacyjną jak również w komputery z dostępem do Internetu i sprzęt audiowizualny zalecane jest rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Oględziny pracowni komputerowej (usytuowanej na I piętrze budynku szkoły) wykazały, że jest ona wyposażona w 10 stanowisk komputerowych z podłączeniem do Internetu. Zamiennie z dostępem do komputera może korzystać 20 uczniów klasy pierwszej (ponieważ przy każdym stanowisku są dwa krzeselka). Biorąc jednak pod uwagę liczebność uczniów w poszczególnych oddziałach klas pierwszych (która w roku szkolnym 2012/2013 wynosi: 27 osób w klasie Ia, 22 w klasie Ib i 25 osób w klasie Ic), to liczba stanowisk komputerowych w pracowni, nie zapewnia bezpośredniego dostępu do komputera dla każdego ucznia z danego oddziału klasy pierwszej. [Dowód: akta kontroli str. 63, 73]

Dyrektor Jerzy Leśniok wyjaśnił, że nauczyciele prowadzący zajęcia komputerowe tak planują i prowadzą zajęcia, aby każde dziecko miało możliwość samodzielnej pracy na komputerze, tj. jedna grupa dzieci pracuje przy komputerze, a druga w tym czasie wykonuje ćwiczenia związane z tematem zajęć nie wymagającym bezpośredniego „kontaktu z urządzeniem”, np. praca z zeszytem ćwiczeń. Zdaniem Dyrektora zwiększenie liczby stanowisk komputerowych w istniejących w szkole salach komputerowych jest niemożliwe ze względu na metraż tych sal. [Dowód: akta kontroli str. 72]

W latach szkolnych 2010/2011–2011/2012 liczebność uczniów w poszczególnych oddziałach klas pierwszych była zgodna z zalecaną w podstawie programowej i nie przekraczała 26 osób. Natomiast w roku szkolnym 2012/2013, w jednym oddziale klasy pierwszej liczba uczniów jest większa od zalecanej w podstawie programowej o jedną osobę. [Dowód: akta kontroli str. 66]

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że liczebność uczniów ww. klasy jest wynikiem wzięcia pod uwagę prośby rodziców (składanych przy zapisach do szkoły) o umieszczenie

dziecka w jednej klasie z kolegą z przedszkola czy z sąsiedztwa, albo też dotyczą zapisu do konkretnego nauczyciela prowadzącego daną klasę. Spełnienie tego typu próśb (jeśli jest to możliwe) pozytywnie wpływa na emocje dzieci oraz na współpracę domu rodzinnego uczniów ze szkołą. [Dowód: akta kontroli str. 71, 72]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczniom sześciolatniom na terenie szkoły i w jej otoczeniu oraz opieki medycznej, a także opieki przed i po zajęciach szkolnych

Opis stanu faktycznego

- 2.1 W latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 do Szkoły nie uczęszczali (i nie uczęszczają w obecnym roku szkolnym), uczniowie z orzeczeniami o niepełnosprawności. Szkoła nie posiada rozwiązań architektonicznych dostosowujących ciągi komunikacyjne i miejsca przebywania uczniów klas I-III do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością ruchową. [Dowód: akta kontroli str. 176]
- 2.2 Według § 12 ust. 2 obowiązującego *Regulaminu Pracy Szkoły Podstawowej nr 1 w Kielcach* (z 11 września 2003 r.) dyżury nauczycieli odbywają się zgodnie z planem zajęć każdego nauczyciela i nie mogą być samowolnie zmieniane bez zgody przełożonego. (Wyjście poza teren zakładu pracy może nastąpić za zgodą pracodawcy lub osoby przez niego upoważnionej – § 12 ust. 3 ww. Regulaminu). Ponadto zgodnie z pkt 10 *Regulaminu Szatni Szkolnej* (wprowadzonym w dniu 1 października 2009 r.), po zakończonych zajęciach lekcyjnych nauczyciele odprowadzają uczniów do szatni. Uczniowie uczący się na pierwszą zmianę przychodzą do szatni nie wcześniej niż na godzinę 7⁴⁵. Od tej godziny nauczyciel dyżurujący przejmuje opiekę nad uczniami. [Dowód: akta kontroli str. 98, 99, 101, 102]
- 2.3 Wysokość sal lekcyjnych, do których uczęszczają uczniowie klas pierwszych odpowiadała wymogom określonym w § 72 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁶. W salach lekcyjnych, pomieszczeniach świetlicy szkolnej, pracowni komputerowej, salach gimnastycznych; ściany, sufity, podłogi oraz okna były w dobrym stanie technicznym.
- We wszystkich pomieszczeniach poddanych oględzinom zapewniona została wentylacja grawitacyjna, zgodnie z § 51 ww. rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków. W pomieszczeniach zapewniono również (poza centralnym ogrzewaniem, wentylacją i oświetleniem dziennym) oświetlenie elektryczne.
- Na klatkach schodowych, w holach przed klasami na parterze oraz na I i II piętrze budynku szkoły, grzejniki centralnego ogrzewania wyposażone są w stałe osłony ochroniające. W salach lekcyjnych, pracowni komputerowej, świetlicy szkolnej, „małej” sali gimnastycznej oraz sali do ćwiczeń korekcyjnych stwierdzono brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania. [Dowód: akta kontroli str. 73 – 79]
- 2.4 Uczniowie uczęszczający do klas pierwszych usytuowanych na parterze budynku szkoły nie muszą opuszczać przeznaczonej dla nich przestrzeni szkolnej, aby mieć bezpieczny dostęp do łazienki i ubikacji. Natomiast uczniowie uczęszczający do klasy pierwszej (sala nr 20) znajdującej się na I piętrze budynku szkoły, korzystają z dostępu do łazienki i ubikacji (usytuowanych na tej samej kondygnacji co sala lekcyjna nr 20), z tym, że dostęp do tych sanitariatów mają również uczniowie klas IV – VI. Zdaniem NIK, powyższa sytuacja wspólnego korzystania przez uczniów

⁶ Dz. U. Nr 75, poz. 690, ze zm.

wszystkich klas z sanitariatów znajdujących się na I piętrze budynku szkoły jest niekorzystna dla najmłodszych uczniów, tj. uczęszczających do klas I – III.

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny wykazały, że zgodnie z wymogami określonymi w § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁷, uczniowie mają zapewnioną ciepłą i zimną bieżącą wodę, środki higieny osobistej, podłoga w sanitariatach jest czysta, bez ubytków, które stwarzałyby zagrożenie upadkiem.

[Dowód: akta kontroli str. 77, 178]

- 2.5 Oględzin szatni usytuowanej na poziomie piwnicy budynku szkoły wykazały, że znajdują się w niej wydzielone pomieszczenia dla uczniów klas „0” i klas I – VI, w których zamontowano po dwa wieszaki na ubrania oraz usytuowano drewnianą ławkę (o wysokości ok. 20 cm) umożliwiającą dzieciom samodzielne dokonywanie zmiany obuwia. Zejście do szatni (z poziomu parteru budynku) zapewniają schody, których powierzchnia jest równa bez ubytków stwarzających zagrożenie upadkiem. Według wyjaśnień Kierownika Gospodarczego Szkoły Wandy Jakóbczyk uczestniczącej w oględzinach, uczniowie zwłaszcza klas pierwszych, w tym 6-letni są w szatni przed rozpoczęciem zajęć zawsze pod opieką rodziców lub opiekunów. Po zakończeniu zajęć uczniowie przychodzą do szatni z nauczycielem, a ubierają się pod opieką rodziców lub opiekunów. [Dowód: akta kontroli str. 79]

- 2.6 Powierzchnia stopni schodów na klatkach schodowych oraz powierzchnia holi znajdujących się w budynku szkoły, tj. na parterze i I piętrze, z których m.in. korzystają uczniowie klas I – III jest równa i bez ubytków stwarzających zagrożenie upadkiem. [Dowód: akta kontroli str. 77 – 79]

- 2.7 Szkoła nie posiada szkolnego placu zabaw. Dyrektor Jerzy Leśniok wyjaśnił, że uczniowie szkoły mogą i korzystają z osiedlowego placu zabaw oddalonego od budynku szkoły o około 100 m. [Dowód: akta kontroli str. 60]

W wyniku przeprowadzonych oględzin boisk szkolnych oraz osiedlowego placu zabaw (położonego w pobliżu tych boisk) stwierdzono, że plac ten jest ogrodzony niskim (ok. 1 m wysokości) drewnianym płotem, a wejście na teren placu umożliwiają dwie furtki. Plac wyposażony jest m.in. w dwie huśtawki, w tym jedną z odpowiednim zabezpieczeniem przed ewentualnym wysunięciem się dziecka z siedziska huśtawki, drabinki gimnastyczne, karuzelę, piaskownicę. Powierzchnia terenu placu zabaw jest równa. Według ustnych wyjaśnień Wandy Jakóbczyk, Kierownika Gospodarczego Szkoły (uczestniczącej w oględzinach), uczniowie klas pierwszych mogą przebywać na tym placu zabaw, wyłącznie pod nadzorem nauczyciela. [Dowód: akta kontroli str. 77, 78]

- 2.8 Stosownie do wymogu art. 67 ust. 1 pkt. 4 ustawy o systemie oświaty w szkole utworzony został gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Gabinet spełnia wymogi określone w § 27 i 29 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁸ (powierzchnia podłogi oraz wyposażenia gabinetu umożliwia ich mycie i dezynfekcję). Gabinet czynny jest od poniedziałku do piątku (w godzinach odpowiednio: 13⁰⁰ – 14³⁰, 7⁰⁰ – 15⁰⁰, 8³⁰ – 15³⁰, 13¹⁵ – 14⁴⁵, 8³⁰ – 15³⁰). Z „zeszytu porad ambulatoryjnych” prowadzonego w gabinecie przez pielęgniarkę wynika, że w dniu dokonywania oględzin (6 listopada 2012 r.) udzieliła porad dla 8 uczniów. [Dowód: akta kontroli str. 73, 74]

⁷ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 739.

- 2.9 W wyniku oględzin trzech sal lekcyjnych (nr 7, 9 i 20), do których uczęszczają uczniowie klas pierwszych oraz gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej stwierdzono, że apteczki pierwszej pomocy (wraz z instrukcją użytkowania) znajdowały się w sali nr 20 na I piętrze oraz w ww. gabinecie. Ponadto apteczki pierwszej pomocy znajdowały się: w sekretariacie szkoły, na portierni i w pokoju nauczycielskim na I piętrze budynku szkoły. [Dowód: akta kontroli str. 73 – 76]
- 2.10 Z protokołów (z dnia: 31 sierpnia 2009 r., 31 sierpnia 2010 r., 31 sierpnia 2011 r. i 31 sierpnia 2012 r.) kontroli obiektów szkoły pod względem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów wynika, że Szkoła przygotowana została do kontynuowania zajęć w roku szkolnym 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012 i 2012/2013. Powyższe protokoły przekazane zostały Wydziałowi Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Kielce. [Dowód: akta kontroli str. 94 – 97]
- 2.11 Oględziny pomieszczeń szkolnych wykazały, że w szkole znajduje się świetlica szkolna o powierzchni ok. 120 m² (usytuowana na parterze), w której dokonuje się wydawania obiadów dla dzieci w godzinach od 11⁴⁵ do 14⁰⁰. Świetlica czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 6³⁰ do 16³⁰. Sposób jej funkcjonowania określa *Regulamin pracy świetlicy*, zgodnie z którym świetlica realizuje zadania w oparciu o roczny plan pracy opiekuńczo-wychowawczej, szczegółowy plan miesięczny i ramowy plan dnia, a zajęcia prowadzone są w grupach wychowawczych. Wymóg posiadania świetlicy szkolnej określa art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty. [Dowód: akta kontroli str. 10, 12 – 16, 76]
- 2.12 Grupy świetlicowe tworzone są w oparciu o oddziały klasowe. W roku szkolnym 2012/2013 utworzono w szkole pięć grup świetlicowych, z których pierwsza liczy 27 uczniów, druga 39, trzecia 40, czwarta 31 i piąta 34 uczniów. Liczba dzieci zapisana w dzienniku danej grupy przekracza liczbę 25 osób ustaloną w § 77 ust. 2 statutu szkoły, ale według kierownika świetlicy, nie jest to liczba dzieci jednocześnie przebywająca na zajęciach świetlicowych. Dzieci przychodzą bowiem do świetlicy w różnych godzinach, wychodzą na zajęcia lekcyjne także w różnych godzinach (w zależności od planu lekcji danej klasy). W efekcie w zajęciach świetlicowych uczestniczy nie więcej niż 25 uczniów z danej grupy.
- Dla uczniów klas I – III organizowane są odrębne zgodnie z grupą wiekową zajęcia świetlicowe, zwłaszcza o charakterze edukacyjnym, wynikające z planów pracy wychowawców i uwzględniające poziom intelektualny dzieci, ich zainteresowania i predyspozycje. Ze względu na specyfikę pracy świetlicy organizowane są również zajęcia, w których wspólnie uczestniczą uczniowie klas I, II i III. Są to m.in. zajęcia umuzykalniające, plastyczne i ruchowe. [Dowód: akta kontroli str. 9, 103, 104]
- Dyrektor Szkoły Jerzy Leśniok wyjaśnił, że w zajęciach świetlicowych jednorazowo bierze udział nie więcej niż 25 uczniów z danej grupy świetlicowej. W jego ocenie podział ogólnej liczby uczniów zapisanych do świetlicy na 25 - osobowe grupy, spowodowałaby stworzenie sztucznej liczby grup i zbędnych etatów nauczycielskich, na co jego zdaniem, organ prowadzący nie wyrazi zgody. [Dowód: akta kontroli str. 170]
- W toku kontroli dokonano sprawdzenia kształtowania się frekwencji uczniów na zajęciach świetlicowych w okresie od 19 – 23 listopada 2012 r. na podstawie zapisów w dzienniku grupy świetlicowej liczącej 40 uczniów. Stwierdzono, że liczba uczniów wahała się od 3 do 25 osób. Nie przekraczała zatem liczebności określonej w § 77 ust. 2 statutu Szkoły. [Dowód: akta kontroli str. 188]

2.13 W wydzielonej części świetlicy szkolnej dokonuje się wydawania obiadów dla uczniów w godzinach od 11⁴⁵ do 14⁰⁰ (spożywanych w tej świetlicy).

Od września do listopada 2012 r. z obiadów wydawanych na świetlicy szkolnej skorzystało:

- we wrześniu 219 uczniów, z tego 40 uczniów klasy I, w tym 39 uczęszczających do świetlicy;
- w październiku 226 uczniów, z tego 43 uczniów klasy I, w tym 39 uczęszczających do świetlicy;
- w listopadzie 223 uczniów, z tego 40 uczniów klasy I, w tym 38 uczęszczających do świetlicy.

Przygotowaniem i wydawaniem posiłków wyłącznie na potrzeby uczniów, zajmuje się firma zewnętrzna wybrana przez organ prowadzący, dla której szkoła użycza pomieszczeń przeznaczonych na wydawnictwo posiłków. Ponadto w roku szkolnym 2012/2013 uczniowie korzystają z dożywiania (mleko w kartonikach o pojemności 0,25 l oraz owoce – jabłka, gruszki, marchewka, rzodkiewka, soki owocowo-warzywne) w ramach realizacji przez szkołę programu „szklanka mleka” (z której w roku szkolnym 2012/2013 korzysta 498 uczniów, w tym 71 z klas I) oraz programu „owoce w szkole” (z której korzysta 225 uczniów, w tym 74 z klas I). [Dowód: akta kontroli str. 103, 181]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niezamontowaniu na grzejnikach centralnego ogrzewania w salach lekcyjnych, pracowni komputerowej, świetlicy szkolnej, „małej” sali gimnastycznej oraz sali do ćwiczeń korekcyjnych osłon ochraniających od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym. [Dowód: akta kontroli str. 73 – 79] Było to niezgodne z § 302 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił m.in., że w salach lekcyjnych grzejniki centralnego ogrzewania nie posiadają osłon, ponieważ ich usytuowanie pod parapetami okiennymi, a także sposób usytuowania stolików uczniowskich nie powoduje bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym. [Dowód: akta kontroli str. 170]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W wyniku oględzin trzech sal lekcyjnych Szkoły stwierdzono, że na parterze budynku szkoły uczniowie uczęszczający do klas pierwszych w tym 6-letni (sala lekcyjna nr 7 i nr 9) korzystają z wydzielonej przestrzeni szkolnej. Natomiast uczniowie uczęszczający do klasy pierwszej (sala lekcyjna nr 20) usytuowanej na I piętrze budynku nie mają wydzielonej przestrzeni szkolnej. Oprócz bowiem sal lekcyjnych znajdujących się na I piętrze, do których uczęszczają uczniowie klas I – III (tj. sale lekcyjne nr 20, 21 i 22) znajdują się również sale lekcyjne dla uczniów klas IV – VI.

Sale lekcyjne dla uczniów klas I – III położone na I piętrze usytuowane są w części zachodniej budynku szkoły, natomiast sale lekcyjne dla uczniów klas IV – VI znajdujące się również na I piętrze usytuowane są w części wschodniej budynku.

Z dostępu do sanitariatów znajdujących się na parterze budynku korzystają wyłącznie uczniowie klas I – III. Natomiast z dostępu do sanitariatów znajdujących się na I piętrze mogą korzystać zarówno uczniowie klas I-szych, jak też uczniowie klas IV – VI. [Dowód: akta kontroli str. 74 – 77]

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że przestrzeń szkolna przewidziana dla uczniów klas I-III (tj. sale lekcyjne 20, 21, 22), z której mogą również korzystać uczniowie klas IV – VI (w tym z WC, które do końca 2012 r. zostanie w pełni dostosowane ergonomicznie również do potrzeb uczniów 6-letnich) jest bezpieczna, ponieważ uczniowie są pod stałą opieką i kontrolą dyżurujących nauczycieli i nie występują w tym zakresie zagrożenia. [Dowód: akta kontroli str. 170]

3. Zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb sześciolatków

Opis stanu
faktycznego

- 3.1 Pięciu nauczycieli zatrudnionych w trzech oddziałach klas pierwszych w roku szkolnym 2012/2013 odpowiada potrzebom kształcenia Szkoły.
Analiza kwalifikacji zawodowych nauczycieli klas pierwszych zatrudnionych w roku szkolnym 2012/2013 wykazała, że posiadane przez nich kwalifikacje zawodowe zgodne są z wymaganymi rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁹ (dalej: *rozporządzenie MEN z 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli*). [Dowód: akta kontroli str. 86 – 90, 181, 182]
- 3.2 Nauczyciele języka angielskiego w klasach pierwszych Szkoły posiadają kwalifikacje wymagane § 11 ust. 4 rozporządzenia MEN z 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli. [Dowód: akta kontroli str. 88, 182]
- 3.3 Nauczyciele-wychowawcy świetlicy szkolnej Szkoły posiadają kwalifikacje zawodowe wymagane § 24 pkt. 1 rozporządzenia MEN z 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli. [Dowód: akta kontroli str. 91 – 93, 182]
- 3.4 Nauczyciele klas pierwszych w roku szkolnym 2012/2013 (jak również w latach 2009/2010 – 2011/2012) objęci byli szkoleniami z zakresu zmiany podstawy programowej. [Dowód: akta kontroli str. 81 – 90, 182]
- 3.5 *Wieloletni Plan Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 1 w Kielcach* (opracowany na lata 2009 – 2014) obejmuje dwie zasadnicze części, z których jedna dotyczy uzupełnienia wykształcenia lub zdobywania nowych kwalifikacji przez nauczycieli, druga – doskonalenia zawodowego nauczycieli. W *Planie* ujęto m.in.: kursy kwalifikacyjne („terapia pedagogiczna”), kursy doskonalące („indywidualizacja pracy z uczniem o szczególnych potrzebach edukacyjnych”, „pierwsza pomoc przedmedyczna”) oraz szkolenia wewnętrzne w ramach zebrań nauczycieli szkoły (tj. rady pedagogicznej szkoły) dotyczące m.in. znajomości prawa oświatowego i podstaw programowych kształcenia ogólnego. [Dowód: akta kontroli str. 109 – 111]
Zebrania szkoleniowe, zgodnie z planem pracy rady pedagogicznej na rok szkolny 2009/2010 i 2011/2012 obejmowały swoim zakresem m.in. zmiany w prawie oświatowym od września 2009 r. oraz wdrażanie i efekty pracy z nową podstawą programową w klasach I – III. [Dowód: akta kontroli str. 112 – 113]
Według sprawozdania za rok szkolny 2011/2012 z działalności zespołu samokształceniowego nauczycieli kształcenia zintegrowanego i świetlicy oraz grupy wiekowej I etapu edukacyjnego, w ww. okresie odbyły się m.in. konferencje metodyczne dotyczące zajęć komputerowych w edukacji wczesnoszkolnej, konstruowania programu zajęć pozalekcyjnych w ramach projektu „Indywidualizacja nauczania i wychowania w klasach I – III szkół podstawowych w gminie Kielce” (współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej), rola multimediów w edukacji oraz warsztaty metodyczne na temat dobrych praktyk w edukacji matematycznej.

⁹ Dz. U. Nr 50, poz. 400, ze zm.

Nauczyciele członkowie zespołu samokształceniowego uczestniczący w ww. projekcie („Indywidualizacja nauczania i wychowania uczniów klas I – III) prowadzili zajęcia dla dzieci: ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym zagrożonych ryzykiem dysleksji, z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych, logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy oraz zajęcia z gimnastki korekcyjnej. [Dowód: akta kontroli str. 109 – 118]

Z wyjaśnień Dyrektora Jerzego Leśnioka wynika, że w okresie objętym kontrolą organizowane były szkolenia w ramach wewnątrzszkolnego zespołu samokształceniowego nauczycieli I etapu edukacyjnego na podstawie szkoleń zewnętrznych i bieżącej sytuacji dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz szkolenia zewnętrzne poszerzające wiedzę specjalistyczną nauczycieli z poszczególnych przedmiotów – organizowane przez Samorządowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach. Szkolenia obejmowały np.: „nowe podstawy programowe dla wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej”, „diagnoza z zastosowaniem skali gotowości szkolnej (SGS) i wspomaganie dzieci pięcioletnich w osiąganiu gotowości do podjęcia nauki w szkole”, „organizacja procesu dydaktyczno-wychowawczego na poziomie edukacji wczesnoszkolnej w oparciu o wybrane akty prawa oświatowego”, „istota uwagi dziecka w pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela edukacji elementarnej”, „reforma edukacji – nowe myślenie, nowe wymagania, nowe możliwości”, „elastyczny model edukacji oparty na teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera”. [Dowód: akta kontroli str. 107 – 108]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Realizacja programu *Radosna szkoła*

4.1. Szkoła nie posiada placu zabaw. W latach 2009 – 2012 (do 19 listopada 2012 r.) Szkoła nie uczestniczyła w programie rządowym *Radosna szkoła*. W maju i czerwcu 2011 r. Szkoła zakupiła za kwotę 3.728,55 zł pomoce do zajęć ruchowych dla uczniów w postaci: piłek, dwóch kompletów zestawów rakietek z piłką plastikową, „pachołki” z otworami i drążkiem do ćwiczeń gimnastycznych, zestaw przyrządów drewnianych do gimnastyki korekcyjnej. [Dowód: akta kontroli str. 69-70]

W wyjaśnieniu w sprawie przyczyn nieprzystąpienia do realizacji programu *Radosna szkoła* i nieskorzystania ze wsparcia na utworzenie placu zabaw w ramach *Radosnej szkoły*, Dyrektor Szkoły podał, że pomoce dydaktyczne oferowane w ww. programie, zakupione zostały już wcześniej ze środków budżetu Szkoły. Szkoła wyposażona została w pomoce dydaktyczne do dziecięcych ośrodków zainteresowań w ramach uczestnictwa w projekcie *Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy*, dofinansowanym ze środków Unii Europejskiej. Projekt ten realizowany był w latach 2009 – 2011 w klasach pierwszych. [Dowód: akta kontroli str. 108]

Ze względu na powyższy stan faktyczny, tj. nieprzystąpienie do realizacji programu *Radosna szkoła* nie dokonywano oceny kontrolowanej działalności w tym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰, wnosi o:

1. Podjęcie stosownych działań mających na celu dostosowanie do wymagań ergonomii wyposażenia „małej” świetlicy szkolnej i sanitariatów dla uczniów sześciolletnich uczęszczającym do klas pierwszych Szkoły.
2. Wyposażenie grzejników centralnego ogrzewania znajdujących się w salach lekcyjnych, świetlicy szkolnej, „małej” sali gimnastycznej, sali do ćwiczeń korekcyjnych i pracowni komputerowej, w osłony ochraniające od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym, zgodnie z wymogiem określonym w § 302 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
3. Stosowanie formy decyzji administracyjnej przy przyjmowaniu do szkoły dzieci sześciolletnich na podstawie art. 13a ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia stycznia 2013 r.

Kontroler
Stanisław Łuczyński
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

.....
podpis

.....
podpis

¹⁰ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.